

Autor: Theodore J. O'Keefe

Rusové se objevili za úsvitu; vojáci a tanky o síle skoro dvou pluků postupující stepí se rýsovali proti krvavému slunci. Muži Valonské legie na ně čekali schoulení v rolnických chatrčích vesnice Gromovaja Balka a tiše proklínali na kost promrzlou zemi, která sveřepě odolávala veškerému úsilí vynakládanému jejich polními lopatkami.

Vesnici proti postupujícím sovětským silám o síle čtyř tisíc mužů a 14 tanků drželo pět stovek belgických dobrovolníků, jejichž nejtěžší výzbrojí byly kulomety. Jejich jediné naděje se upínaly k tomu, že se německému velení i přes silný tlak na celém samarském úseku fronty konečně podaří vyslat Valonům kýžené posily.

Svobodník Léon Degrelle se krčil za zmrzlou koňskou mršinou a čistil hlaveň svého kulometu MG-34. Nevšímal si štiplavého mrazu ani bolesti v noze, kterou si před dvěma týdny zlomil.

Léon Degrelle

Na vesnici se začaly snášet ruské dělostřelecké granáty a některé si rychle začaly vybírat svou strašlivou daň. Následně se se svým děsivým válečným pokřikem „Hurá, poběda!“ „Hurá, vítězství!“ – z kterého frankofonním Valonům zaléhalo v uších a v kterém zanikal i nářek raněných a umírajících – vydala do útoku sovětská pěchota. Degrelle a jeho druzi pustili palbu a vykousávali do formace postupujících Rusů obří mezery.

Rusové však i přesto postupovali kupředu. Už dospěli na okraj vesnice a pustili se s Valony do boje zblízka. Ti bez protitankového dělostřelectva nemohli nijak zabránit sovětským tankům T-34 ve volném pohybu mezi chatrčemi, kde postřelovaly obránce stojící v cestě a rozjížděly je pásy.

Degrelle byl zasažen do tváře úlomkem odraženého šrapnelu. I když se mu po tváři valila krev, zůstal na své pozici a kulometnou palbou kosil rudou pěchotu křížující mezi chýšemi.

Valoni ustupovali jen velice neochotně, ale mnohem početnější Rusové je neúprosně tlačili. Zatímco jeho druhové ustupovali na opačný konec vesnice, zkrvavený Degrelle na své pozici pokračoval ve střelbě.

Hlaveň jeho zbraně se rozžhabila a hrozilo, že ho postupující ruský příliv pohltní. Degrellův desátník Henri Berkman bez váhání popadl zraněného druha a po ledu ho odtáhl do rolnické chatrče plné jejich spolubojovníků.

Oddech však netrval dlouho, protože sovětští tankisté si jich všimli. Obří T-34 se prohnal kolem jejich dočasného útočiště a vypálil na chatrné stavení z bezprostřední blízkosti. První střela proletěla budovou, aniž by zasáhla Valony, kteří se mezitím zuřivě snažili prorazit díru v zadní stěně. Chatrčí prosvištěly dva další granáty, než se Degrellemu i s dalšími vojáky podařilo uniknout, jako zázrakem nezraněni.

Zbývající Valoni zformovali poslední obrannou linii, zatímco sovětské síly se přeskupovaly k rozhodnému útoku, ráně z milosti těmto protivným komplicům nenáviděných Němců. Rusové se dali do pohybu a Valoni, skrčení za čímkoliv, co bylo zrovna po ruce, je chmurně očekávali s pevným odhodláním ještě chvíli zadržet ruské útočníky i s jejich neviditelným spojencem, smrtí.

Vtom prořízlo vzduch vřeštění sirén a blížící se zvuk leteckých motorů: Štuky! Ječící německé střemhlavé bombardéry se na rudé hordy vrhly s vražednou nemilosrdností jestřába snášejícího se na nebohé hraboše. S neomylnou přesností padaly na jeden tank za druhým z nebes bomby. Výbuchy vyhazovaly tankisty i pěšáky vysoko do vzduchu, jako by to byli slamění panáci.

Z ruských monster, nyní jen hořících trosek, se valila oblaka mastného černého kouře. S mohutným pokřikem se valonská legie vrhla kupředu a vyhnala Rusy z vesnice.

Ještě dvakrát onoho dne – 28. února 1942 – Rusové zaútočili a ještě dvakrát byli Belgičany, nyní posílenými německou pěchotou a obrněnci, odraženi. Když se na Gromovou Balku snesla

noc, leželo v jejich troskách na sedm stovek padlých ruských vojáků.

Cena, kterou museli zaplatit valonští obránci, však byla bolestně vysoká. Sedmdesát z nich zahynulo, mezi nimi i chrabří Berkman. Skoro dvě stovky dalších utrpěly zranění, čímž se bojová síla jednotky snížila na polovinu. Německé vrchní velení jejich udatnost bezprostředně poté ocenilo: 34 příslušníků Valonské legie – včetně Léona Degrelle – bylo za obranu Gromové Balky vyznamenáno Železnými kříži.

Kdo vlastně byl tento muž a jaké stezky ho přivedly až na stranu dobyvatelů jeho země?

Léon Degrelle se narodil roku 1906 v městečku Bouillon nedaleko francouzských hranic, obklopeném dubovými ardenskými lesy v kraji, nad nímž se vypíná hrad legendárního vůdce první křížové výpravy Godefroye z Boiullonu, kde jeho otci patřil výnosný pivovar.

Po studiu na jezuitské škole v Namuru se Degrelle v roce 1925 zapsal na univerzitu v Lovani. Po několika letech školu opustil, aby se mohl plně věnovat práci pro katolické nakladatelství Rex (z Christus Rex – Kristus Král), které od roku 1931 řídil.

Pod jeho vedením chrlil Rex záplavu katolické literatury a propagandy. Sám byl také redaktorem dvou listů Rex a *Vlan*, které se zabývaly belgickou společensko-politickou scénou. Jeho činnosti si brzy s nevelkým nadšením povšimla i katolická hierarchie.

Degrelle zdůrazňoval, že život v moderní Belgii nabízí skutečně tristní srovnání s politickým a kulturním rozkvětem předcházejících epoch. Země, která byla nedílnou součástí Burgundska Karla Smělého či habsburské říše, která dala světu Karla Velikého a Karla V., Brueghela s Rubensem, Orlanda di Lassa a Francois de Cuvilliese, se stala evropským zapadákovem a figurkou mezinárodních finančníků a mocenských her velmocí.

Prodejnost a oportunističtá, typická pro belgickou politiku, Degrelle naplňovaly hnusem. Tři největší strany – katolíci, liberálové a socialisté – se staly pouhými nástroji mocnějších zájmů: církve, velkokapitálu a odborů. Degrelle ve svých novinách stranické politiky i establishment kterému sloužili, nemilosrdně kritizoval.

V roce 1935 se Degrellovo volání po národní obrodě na úkor zájmových skupin zhmotnilo v podobě založení rexistického hnutí. Jeho neúnavná kampaň a poutavé projevy zajistily jeho seskupení fantastický úspěch ve volbách konaných roku 1936. Nová strana obdržela 270 000 tisíc hlasů, tedy 11,5%, což jí zajistilo 12 senátorů a 21 poslanců.

Tváří tvář hrozbě rexistů spojily systémové strany své síly a vytlačily tak rexistické poslance z důležitých parlamentních výborů. Ovládaná média vytrvale útočila na Degrelleho „extrémismus“ a údajnou nezkrotnou touhu po moci.

Degrelle se v březnu 1937 rozhodl kandidovat v bruselských doplňovacích volbách, které brzy získaly nádech celonárodního plebiscitu.

Belgický establishment se jeho kandidaturu snažil všemožně podkopat. Degrellovým protikandidátem byl premiér Paul Van Zeeland, podporovaný všemi třemi velkými stranami. Belgičtí katoličtí představitelé Degrelleho i rexismus odsoudili a bruselské deníky přinášely své obvyklé jednostranné úvodníky a reportáže.

Výsledek byl jasný předem a osudy hnutí nabraly obrat k horšímu, přestože Degrelle zvítězil v pozdějších volbách. Do roku 1939 zůstali s Degrellem v parlamentu jen tři jeho rexističtí spolustraníci. Rozčarovaný vůdce stále častěji obracel své myšlenky od malicherností Belgie své doby k vizi obrozeného Burgundska táhnoucího se od Fríska k Rhône, jehož by se Valonsko stalo nedílnou součástí.

Vypuknutí války donutilo belgické elity volit mezi starým a novým řádem. Přimknutím se k anglo-francouzskému úsilí potlačit evropské obrození, vedené Hitlerem a Mussolinim, vystavili belgičtí politici zemi německé invazi z jara 1940.

Němci se prohnali Belgií s neúnavnou metodičností. Po 18 dnech beznadějného boje byla zbitá belgická armáda donucena poddat se. Politické vedení uprchlo za moře do Anglie – předtím si však tito prozíraví politici pomohli k belgickým rezervám zlata a drahých kovů na ražbu tamějších franků. Na druhé straně průlivu La Manche se označili za „legitimní“ belgickou vládou a v luxusním vyhnanství si krátili čas malichernými intrikami.

Ještě než německé sbory překročily belgické hranice, byl Degrelle v zjevném rozporu s ochranou své parlamentní imunity zatčen. V následujících týdnech prodělal krutou anabázi po belgických a francouzských věznicích.

Zhubl 15 kilogramů, přišel o několik zubů a po jednom obzvláště tvrdém výprasku ve své cele ve věznici v Caen ohluchl na jedno ucho. Po německém zásahu se Degrelle – kterého jeho rodina i stoupenci už oplakali – konečně dostal z francouzského lágru ve Vernet, kterému velel Žid jménem Bernheim.

Po jeho návratu do Belgie však nebyly politické vyhlídky rexistického hnutí ani valonského národa nijak růžové. Němci přirozeně raději spolupracovali se svými vlámskými bratrance a mezi belgickými Vlasy a Valony mnoho lásky nebylo. Navíc Degrelle neměl v podstatě žádné předválečné kontakty s Hitlerem ani nacionálním socialismem.

Degrelle usoudil, že jakákoliv naděje na uskutečnění jeho snu o novém Velkém Burgundsku závisí na přízni Adolfa Hitlera. A valonský předák dobře věděl, jak si získat uznání někdejšího vojáka: na bitevním poli, bojem bok po boku s Němci proti společnému nepříteli.

Když tedy 22. června 1941 vytáhlo Německo do války proti Sovětskému svazu, byl Degrelle připraven. Během pouhých dvou měsíců vytvořil tisícihlavou jednotku valonských dobrovolníků odhodlaných připojit se ke křížovému tažení proti bolševismu.

Dne 8. srpna 1941 se valonští dobrovolníci vydali do Německa. Na bruselských ulicích je po cestě na nádraží vyprovázely nadšené zástupy jejich rexistických druhů. Přítomnost Léona

Degrelleho toto nadšení ještě navýšila. Když jen den předtím veřejně vyhlásil, že vstupuje do jednotky, šokoval tím své přátele i protivníky.

Pětatřicetiletý, ženatý otec dvou malých dcerek Degrelle nebyl právě typickým rekrutem pěchoty. Jeho bezelstný, skoro andělský obličej jako by se ani nehodil k atletické postavě. I přes jeho politické úspěchy v něm zůstávalo cosi z divokosti *enfant terrible*. Nikdy však neprošel vojenským výcvikem a dokonce ani nestřílel z pušky. Degrellovi nepřátelé si s úšklebky šeptali, že rexistický vůdce vydrží ve vlaku tak na první zastávku za Bruselem.

Krátký, ale vysilující pěchotní bojový výcvik, kterého se Degrellemu dostalo v Regenwurm u poblíž polských hranic, jeho předchozí nedotčenost vojenským životem více než vyvážil. V listopadu 1941 už s sebou Degrelle vlekl 30kilový kulomet a munici poblíž Karabinovky, napůl cesty mezi Dněpropetrovskem a Doněckou pánví.

Na sklonku podzimu 1941 začal pomalu německý postup, po téměř pěti měsících nepřetržitých úspěchů, zabředávat do černého mazlavého ruského bláta. Cesty se staly pro těžká vozidla nesjízdny a muži i koně zapadávali do bahna až po pás. Rusové německé nepohyblivosti využívali a vystupňovali partyzánské útoky.

Právě proti těmto skrytým nepřátelům zažili muži Valonské legie své první bojové nasazení. Nešlo o regulérní bitvy, ale krátké střety malých jednotek. Přesto se i v nich umíralo, a ke konci listopadu pochovali Valoni do studené ukrajinské půdy daleko od jejich domovů první padlé legionáře.

Nedlouho po svém přibytí do Ruska museli Belgičané čelit ještě zuřivějšímu protivníkovi, než byli rudí partyzáni. Zima 1941-1942 byla v Rusku nejkrutější za poslední půldruhé století. Teploty klesaly na jejich úsecích fronty pod -40°C a sněhu napadalo ke dvěma metrům.

Ke konci listopadu pochodovali Degrelle a jeho druzi přes zamrzlé stepi do Doněcké pánve, těžební a průmyslové oblasti, kde přezimovali. Sedmdesátikilometrový přesun zimním peklem mezi Karabinovkou a Ščerbinovkou byla skutečná muka. Muži i zvířata padali na vyfoukaných ledových plotnách a mnozí trpěli omrzlinami. Do 10. prosince přišla Valonská legie, konečně usazená v Ščerbinovce, následkem mrazu a nemocí o 150 mužů.

Degrelle byl pro své druhy ve zbrani při strastech oné strašlivé zimy neutuchajícím zdrojem povzbuzení. Sdílel s nimi veškeré útrapy s veselostí, která pronikala pod kůži i těm nejhorším remcalům. Jeho politická autorita vůdce hnutí byla tak posílena pouty společníků ve zbrani.

Zážitky z fronty měly na Degrelleho zásadní vliv. Jakékoliv nástrahy egoismu, číhající na průměrného politika, byly rozbity na padrt tisícem drobných úkolů a povinností, vykonávaných po boku prostých mužů, kteří jej kdysi v bruselském Sportovním paláci zahrnovali svým nadšeným pokřikem. V jazyce přátelského špičkování valonských pěšáků byl Degrelle překřtěn na „burgundského vévodu Skromnost Prvního.“

Všudypřítomná hrozba smrti probouzela v mužích vyšší stupeň uvědomění a v těch nejlepších i hlubší oddanost. Degrelle napsal:

„Naše staré životy byly banální a poznamenané ústupky všední každodennosti. Fronta nás naučila milovat odříkání. Necítili jsme nenávisť ani běžné tužby. Překonali jsme naše tělesné i duševní žádosti. Takto očištění jsme se mohli plně odevzdat naší věci. Smrt už nám hrůzu nenaháněla.“

V únoru 1942 dostali Valoni možnost projevit své odhodlání v těžkých bojích. Rudá armáda převzala iniciativu a podnikla protiútok na řadě úseků fronty, kde byly německé síly příliš vystavené nebo nedostatečně početné. Valonská legie se zúčastnila jedněch z nejostřejších střetů, včetně tvrdé přetahované o vesnici Rosa Luxemburg a hrdinské obrany Gromové Balky.

Únorové boje si mezi Valony vybraly skutečně vysokou daň. Do 2. března zůstali z 22 důstojníků jednotky bojeschopní jen dva a legie se ztenčila na třetinu své původní velikosti.

Posílena o nové dobrovolníky z Belgie se jednotka v červenci zapojila do obnovené německé ofenzivy. Cílem byla bohatá zakavkazská ropná pole, zásadní pro chod německého válečného hospodářství.

Pochod na jih přes Don a kubáňské stepi se odvíjel značnou rychlostí. Za měsíc Legie postoupila při teplotách překračujících 40°C o 1000 kilometrů až na úpatí zasněžených kavkazských vrcholů.

Rusové nekladli tuhý odpor, dokud německé síly nedosáhly průsmyků vedoucích přes Kavkaz do Zakavkazska. Tady rudí zuřivě vzdorovali, aby nepříteli zabránili získat kýženou surovinu.

Valonská legie si probíjela cestu proti proudu řeky Soči a postupovala ke stejnojmennému černomořskému přístavu. Degrelle, povýšený po bojích v Gromové Balce na poručíka, prokázal po politických kampaních své vůdcovské kvality i v boji. Přestože nebyl vyškolen v taktice, jeho neochvějná odvaha tváří tvář nepřátelské palbě pomáhala v horském válčení dosahovat jednoho postupného cíle za druhým.

Dne 19. srpna ve vesnici Pruskaja vedl útok na kopec plný ruských obránců. Při posledním útoku na samotný vrcholek se přímo střetl s rudým velitelem. Oba vypálili současně a Rus

padl mrtev Degrellovi k nohám. Legie postupovala v útoku.

O tři později obsadili Valoni vesnici Červjakov. Degrelle vedl výpad, který otupil ostří ruského protiútoky. Po dalších pět dní pak Valonská legie odrážela vlnu za vlnou ruského náporu, dokud je nepřišly vystřídat posily.

Na podzim se německý postup znovu zadrhnul. Přetížené německé armády s příliš protaženými zásobovacími liniemi, sužované nedostatkem munice a dalších zásob, se musely dát na ústup. Na počátku zimy se Valonská legie stáhla přes Kerčský průliv na Krym. V té době už se kolem německých armád u Stalingradu začaly svírat kleště ruského obklíčení.

Vynikající výkony Legie si mezitím získaly pozornost a obdiv nejvyšších kruhů Waffen SS. Po zdoluhavých jednáních Degrelle s šéfem SS Heinrichem Himmlerem byla Valonská legie začleněna do Waffen SS. Mužstvo bylo za tuto změnu rádo – bojová zdatnost a prestiž jednotek SS neměly konkurenci a veteráni od Gromové Balky a Červjakova byli poctěni možností ji sdílet. Navíc by příslušnost k nadnárodnímu árijskému řádu SS zajistila Degrellovi významný hlas v poválečné Evropě – pokud by z konfliktu Německo a jeho spojenci vyšli vítězně.

Na jaře se Valoni rozešli do různých výcvikových táborů SS. Nedefinovatelný duch SS a až příliš konkrétní bolesti nejnáročnějšího výcviku, jaký kdy zažili, pozvedly dokonce i bitvami zocelené muže Valonské legie na netušenou úroveň odolnosti, ostražitosti a výdrže. Když z nich v listopadu 1943 vytvořili **5. (dobrovolnickou) údernou brigádu SS Wallonien (5. SS-Freiwilligen-Sturmbrigade Wallonien)** s Sturmbannführerem (majorem) Lucienem Lippertem jako velitelem a Degrellem jako jeho náčelníkem štábu, nebylo na světě obávanější pěchotní jednotky.

Krátce poté se Valonská brigáda vrátila na frontu, kterou neustále rostoucí síla Rudé armády posunula až k západnímu břehu Dněpru. Valonům byl přidělen úsek fronty u Čerkass, které daly jméno obřímú předmostí o velikosti přes 25 000 km², drženém německou **8. armádou**.

V lednu 1944 ale došlo ke katastrofě. Dvacátého sedmého začaly dvě sovětské armády, Žukovova na severu a Koněvova na jihu, obklíčovát čerkasský sektor, což završily setkáním u Zvenigorodky daleko za německými liniemi. Z čerkasského klínu se stal čerkasská kapsa.

Německé velení přišlo s plánem útokem západním směrem prolomit obklíčení zevnitř. Soustředilo větší část svých sil poblíž Stebljova; v čele útoku měl stát pluk SS Germania. Valonské brigádě připadla klíčová úloha zadního voje.

Během této operace, které střízliví stratégové z vrchního velení armády připisovali pětiprocentní šanci na úspěch, prošli Valoni tou největší zkouškou ohněm. Sověti cítili, že mají naprostý triumf na dosah, a tak drtivě útočili na německá křídla, ale především tyl v pokusech o průlom, který by jim umožnil zezadu dorazit ustupující armádu.

Dne 5. února se ve vesnici Staroselje tenká valonská linie téměř zhroutila. Pod tlakem

neustávajícího sovětského náporu Valoni zakolísali a začali před nejnovější masivní vlnou prchat. Ruský průlom se zdál být na dosah.

Tehdy se objevil Degrelle. Ze svého bahnem obaleného štábního vozidla povzbuzoval své muže, aby ukázali, že jsou hodní svých burgundských předků a ruské kulky mu hvízdaly kolem uší. Následně seskočil z auta, popadl pušku a zařval: „Burgundané, pojdte za mou šťastnou hvězdou. Uvidíme, jak moc se Rusové bojí ! Kupředu! Za mnou!“

Jeho protiútok Rusy ze Staroselje vytlačil. Valonská brigáda, onoho odpoledne posílená o dva tanky, následně klíčovou pozici udržela další čtyři krví prosáklé dny. Osmého února ustoupili k řece Ros a následně do **Novoj Budy**, kde se rozpoutala apokalyptická řež.

Rusové, rozrušení možností ztráty své kořisti na poslední chvíli, zaútočili na Novoju Budu s obnoveným fanatismem. Město rozrylo ostřelování dělostřelectva i minometů. Boj o každý dům, od Stalingradu nevídané intenzity, proměnil obchody i domovy v krví přetéající jatka.

Němečtí generálové bojovali a umírali bok po boku vojínů. Neohroženého velitele Valonské brigády Luciena Lipperta, zastřelili před jednou z místních ubohých chatrčí. Muži, k smrti vyčerpaní a ochromení prožitou hrůzou, se blížili hranici lidských možností.

Jestliže štěstí skutečně přeje odvážnému, Degrelle toto pořekadlo v Čerkasské kapse naplnil měrou vrchovatou. Vždy jste ho našli v nejtvrdějším boji, zdánlivě nesmrtelného. U Staroselje ho dvakrát škrábla ruská kulka. V Novoj Budě se úlomek šrapnelu zachytil v jeho kabátě a sotva ho škrábl.

Rudí byli u Novoj Budy odraženi a 18. února 1944 prorazilo 40 000 německých vojáků ruské obklíčení u **Lysjanky**, z nemalé části díky neuvěřitelné vytrvalosti valonských dobrovolníků. Hrdinství to však bylo draze vykoupené. Z více než dvou tisíc Valonů, kteří na frontu v listopadu dorazili, jich z pekla u Čerkass vyvázlo jen 632.

O několik dní později byl Degrelle povolán do Hitlerova hlavního stanu poblíž východopruského Rastenburgu. Hrdina ze zákopů 1. světové války vtiskl Degrellemu do rukou Rytířský kříž k jeho kříži železnému. Pohnutím zastřeným hlasem Hitler valonskému vůdci řekl: „Kdybych měl syna, chtěl bych, aby byl jako vy.“

Navzdory Führerovu přání se Degrelle vrátil zpět na frontu. U Čerkass zdecimovaná Valonská brigáda byla posílena a stala se jádrem nově ustanovené 28. dobrovolnické divize tankových granátníků SS Wallonien. Po převelení na baltskou frontu Degrelle a jeho stateční muži vedli neutuchající zadržovací boje proti nesmírné přesile. V estonských bažinách a jezerních pánvích Východního Pruska neustále řídící valonské řady sveřepě vzdorovaly, dokud nevyhasly i poslední jiskřičky naděje.

Nestáli však samojediní, ale po boku milionu a půl dobrovolníků z třiceti různých evropských národů, svázaných nibelungovskou věrností německému Siegfriedovi až do hořkého konce. Až do posledních dnů války se rekrutovali ze všech stavů: rolníci i šlechtici, řemeslníci a

učenci, dělníci z dolů, továren a dílen celé Evropy.

Mnozí zemřeli uprostřed osamělých nekonečných ruských stepí, v troskami pokrytých uličkách Budapešti a Berlína i na dalších tisících zapomenutých a neoznačených míst – ne rychle a slavně, ale trýznivě: zastřelení, probodnutí, umrzlí, rozdrcení, s lebkou rozbitou svištícím úlomkem granátu, s končetinami odtrženými od zbytku těla, s vyhřezlými vnitřnostmi; každým představitelným způsobem, jakým mohla být jejich křehká těla odervána od jejich mocných srdcí.

„Proč?“ ptali se mnozí. Kultivovaný Degrelle napsal, že za „Evropu Vergilia a Ronsarda, Evropu Erasma a Nietzscheho, Raffaella a Dürera, Evropu Ignáce a svaté Terezy, Fridricha II. Velikého a Napoleona.“

Jen někteří z těch ostatních dokázali své důvody vyjádřit slovy. Podobně jako prostší Západané dřívějších generací – muži, kteří bojovali a umírali u Tours a Lehnice, na hradbách Akry a u Lepanta – si evropští dobrovolníci, přestože je poháněly nejhlubší city a tužby, nanejvýš cenili drobných dílků vyššího Celku: odrazu slunečních paprsků hrajících si na plavých vlasech malého děvčátka, oblíbeného zátiší pod vrbami u potoka, večera stráveného s kamarády ve vesnické krčmě, polí, která před nimi orali jejich otcové, krbu a rodiny, krve a půdy. **A i když dnes jejich kosti práchnivějí v evropské půdě, tobě, evropskému čtenáři, odkázali povinnost zajistit, aby jejich duch z tohoto světa nezmizel.**

Krátce po obsazení Belgie anglo-americkými armádami se exilová belgická vláda vrátila do Bruselu, s hruděmi ministrů ověšenými vyznamenáními a řády za účast v „odboji,“ které si navzájem tak nadšeně udělovali. Jedním z prvních činů belgické obnovené vlády bylo odsouzení starého nepřítele Léona Degrelleho k trestu smrti za vzpouru proti státu.

Degrellemu se však podařilo uniknout. Frankovo Španělsko mu udělilo politický azyl, a dnes žije v Madridu (ve Španělsku žil až do své smrti 1. dubna 1994, pozn. překl.). Podařilo se mu zachránit i svá vyznamenání, mezi kterými se na konci války vyjímal i Rytířský kříž s dubovými ratolestmi a hedvábné prapory Valonské divize. Jednoho dne, jak doufá, budou vystaveny v Belgickém válečném muzeu.

Nedávno ho navštívil belgický novinář a zeptal se ho, jestli něčeho z válečných let lituje. Léon Degrelle se na moment zamyslel a odpověděl: „Jen toho, že jsme prohráli!“

Zdroj: *Attack!*, č. 67, 1979.